

Legionella i vatteninstallationer – Risker, systemförståelse, förebyggande åtgärder och regelverk

Denna guide riktar sig till fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och tekniska förvaltare som ansvarar för tappvattensystem i flerbostadshus och lokaler. Dokumentet är tekniskt fördjupat och syftar till att ge systemförståelse snarare än enbart generella råd.

Legionella förekommer naturligt i sötvatten. I låga temperaturer är bakterien vilande, men i byggnaders tappvattensystem kan den föröka sig om temperatur, stagnation och hydrauliska förhållanden är gynnsamma. Smitta sker genom inandning av aerosoler, exempelvis från duschar.

1. Temperaturberoende och tillväxtintervall

- Under cirka 30 °C är bakterien i dvala och förökar sig inte.
- Över 30 °C aktiveras bakterien och börjar föröka sig.
- Vid cirka 45–48 °C hämmas tillväxten kraftigt.
- Vid cirka 50 °C börjar bakterien dö.
- Vid 60 °C dör legionella inom cirka 15 minuter.
- Vid 70 °C dör bakterien på under en minut.

Det kritiska temperaturintervallet är cirka 30–45 °C. Detta intervall uppstår ofta i stagnationszoner, felinjusterade VVC-system eller vid energibesparande temperatursänkning utan riskanalys.

2. Systemrelaterade riskområden i flerbostadshus

- Otillräcklig temperatur i beredare eller VVC-retur (<50 °C).
- Hydraulisk obalans i cirkulationssystem.
- Långa stickledning utan cirkulation.
- Stillastående vatten i sällan använda delar av systemet.
- Överdimensionerade beredare med låg omsättning.
- Felaktigt isolerade rörstråk.

I många äldre fastigheter, särskilt från miljonprogrammet, drogs VVC endast i källarplanet. Uppstammar saknade egen cirkulation vilket kan skapa lokala temperaturfall i vertikala ledningar och stickledningar. Dessa zoner kan hamna inom tillväxtintervallet trots att huvudledningen håller korrekt temperatur.

3. Förebyggande tekniska principer

- Minst 60 °C i varmvattenberedare.
- Minst 50 °C vid tappställe.
- Kallvatten under 20 °C.
- Kontinuerlig drift av VVC-pump.
- Hydraulisk injustering av samtliga VVC-stammar.
- Minimering av döda ledningar och långa stick.

Enligt BBR ska tappvarmvatten uppnå minst 50 °C inom 7 sekunder vid tappställe. Detta krav är direkt kopplat till korrekt dimensionering och placering av VVC-anslutning.

4. Lågtemperatursystem och termisk desinfektion

I system där tappvarmvatten produceras via värmepump eller värmeåtervinning kan normal driftstemperatur vara lägre. I dessa fall ska regelbunden temperaturhöjning till minst 60 °C ske minst en gång per vecka.

Termisk desinfektion innebär att hela varmvattenvolymen höjs till cirka 70–72 °C under minst 15 minuter. Åtgärden ska ske kontrollerat och utan att personer exponeras för skållningsrisk.

5. Kontroll, provtagning och riskbedömning

Provtagning bör utföras vid misstanke om bristande temperaturhållning, efter ombyggnationer eller i känsliga verksamheter. Analys ska göras av ackrediterat laboratorium.

Teknisk genomgång ska omfatta temperaturmätning i beredare, VVC-retur och vid dimensionerande tappställen samt kontroll av hydraulisk balans.

6. Vanliga frågor

Är legionella farligt att dricka?

Nej. Smitta sker genom inandning av aerosol, inte genom förtäring.

Kan VVC stängas av?

Endast efter dokumenterad riskbedömning och med programmerad termisk desinfektion i styrsystemet.

7. Regelverk och myndighetsförankring

- Folkhälsomyndigheten – Allmänna råd om legionella.
- Boverket – Byggregler (BBR) avseende tappvattentemperaturer.
- Branschregler Säker Vatteninstallation.
- Arbetsmiljöverket – Hygieniska gränsvärden.

Länk: [Tillsynsvägledning om legionella — Folkhälsomyndigheten](#)

[Befintliga rekommendationer och internationella riktlinjer](#)

[Legionella i vatten - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)